

Kvinnor för fred

*För fred på kvinnors villkor – för fredliga konfliktlösningar
information och studier om fredsfrämjande utveckling*

Årsmöte 22 april 2012

Årsmötet hölls i de fina lokalerna på Hammarbyallén som KFF delar med Operation 1325 och FIAN. Ett trettiotal personer hade kommit. Uppmuntrande började mötet med allsång med bland annat I natt jag drömde... av Cornelis Vreeswijk. Eva Paulsson, Stockholm, höll i klubban.

Verksamhetsberättelsen och revisionsberättelsen för 2011 godkändes. Den avgående styrelsen fick ansvarsfrihet. Verksamhetsplan och budgetförslag för 2012 antogs. Även de av Eva Hägerstrand och Kerstin Ertem förberedda stadgeändringarna med Samlas synpunkter föll i god jord och antogs. Form och utgivning av KFF-tidningen delegerades till Samla och ska avgöras i höst. Nya Samla valdes. För

Kvinnor för freds årsmöte lockade många medlemmar.

Inger Holmlund som har lämnat Hudiksvall för Stockholm har My Leffler, Borlänge, blivit ny Samla representant.

Maj Britt Theorin och Ingela Mårtensson berättade om Situationen för mänskliga rättigheter under den arabiska våren. Det var temat för en konferens de hade deltagit i i Kairo i december 2011. För Maj Britt och Ingela var det viktigaste att knyta kon-

takter och bilda nätverk. 170 deltagare från hela arabvärlden var samlade, 66 procent var män. Det samlade budskapet de tog med sig hem var "Vi vill sköta våra politiska och sociala frågor själva, nej till allt militärt ingripande!"

Samtliga handlingar finns på KFF:s hemsida. Dessa och rapporten från Kairokonferensen kan beställas på 08-667 97 27.

Studiecirkeln i Stockholm

Vårens studiecirkel i Stockholm med sex öppna möten är avslutad. Den handlade om Sveriges förhållande till Nato, rymdens militära användning och kvinnors perspektiv på fred. Det var ett samarbete mellan Kvinnor för fred och ABF.

Gäst på sista sammankomsten (fred ur kvinnoperspektiv) var freds- och konfliktforskare Kerstin Schultz och Maj Britt Theorin, ordförande i operation 1325 och tidigare nedrustningsambassadör. Kerstin Schultz menade

att hon är pessimistisk om neutraliteten. Civilt och militärt får inte blandas ihop. Säkerhet för henne är mat, arbete och respektfullt bemötande – så var det i Rwanda – plus en rättvis resursfördelning, likställdhet mellan könen, dialog och kommunikation.

– Skolorna måste anamma konfliktlösning eller hellre lära sig hantera konflikter, precisade Kerstin Schultz, avgörande är utbildning!

Maj Britt Theorin citerade,

alliansfrihet i fred för att kunna vara neutrala i krig, Sveriges tidigare motto. Så är det inte idag, fortsatte hon. Men Maj Britt är dock optimistisk. – EU är inte lika med Nato! Ställ krav till politikerna, uppmanar hon åhörarna. Passivitet är också en handling – den farligaste som finns! Därför, skriv till politiker och kräv svar, menade Maj Britt Theorin avslutningsvis.

OBS! Anföranden från mötena är inspelade och ligger på KFF:s hemsida. Varsågod!

Kvinnor för fred

- Bildades 1978 och är partipolitiskt och religiöst obunden
- Anordnar kunskapsseminarier om bland annat kärnvapen, vapenexport och kränkningar av mänskliga rättigheter
- Ger ut rapporter, böcker och häften
- Påverkar regerings- och riksdagspolitiker genom uppvaktningar och skrivelser
- Har planerat och deltagit i flera stora internationella fredsmarscher och kvinnokonferenser
- Arrangerar och deltar i demonstrationer
- Håller i internationella kvinnoprojekt för fred och demokratisering i Israel/Palestina, Irakiska Kurdistan och Västsahara
- Samarbetar med KFF i Norden, Nederländerna, Schweiz och Wafe i England
- Arbetar aktivt för FN:s resolution 1325 – för att öka kvinnors deltagande i konfliktförebyggande och fredsbevarande arbeten
- Stöder OSSEs arbete med konfliktlösning utan vapen
- Stöder organisationer som arbetar mot hedersrelaterat våld

På gång i Kvinnor för fred

• Även i år är Kvinnor för fred med under politikerveckan i Almedalen som går av stapeln vecka 27. Besök oss i vårt informationstält! Vi finns mittemot ingången till högskolan på Cramérgatan.

• Nordiska fredssamtal i Degerfors 3-5 augusti arrangeras av Folket i Bild (FiB). Maj Britt Theorin deltar som talare.

För 107 år sedan stoppade nordisk folkrörelse och arbetarrörelse ett överhängande krigshot mellan Norge och Sverige. Idag deltar alla nordiska länder i orättfärdiga krig på USA:s sida. Hur kan vi bygga en fredsfron mot de nya krigen och förhindra att FN används för att starta nya krig, skriver Eva Myrdal från FiB Stockholmsavdelning. Välkomna!

• Även efter 67 år: Kom ihåg Hiroshimadagen 6/8!

Våraktiviteter i Halabja

Kvinnor som deltagit vid seminarier i organisationen Amez regi, för att lära sig läsa, lyssnar på Awaz Daleni, i rött.

Efter ett besök i Halabja i irakiska Kurdistan och efter att hon lyssnat till organisationen Amez grundare, Awaz Daleni, när hon intervjuades i Nawroz radio, bestämde sig en kanadensisk journalist för att bidra med böcker till kvinnoorganisationens bibliotek i Halabja.

Awaz berättade om hur Kvinnor för fred och Kvinna till kvinna tidigare bidragit till kvinnornas utveckling, bland annat genom seminarier, som visat på hur viktigt det är att lära sig läsa.

Awaz Daleni genom Gudrun Tiberg, båda KFF, väst

Vill du bli medlem och stötta fredsarbete och kvinnors rättigheter lokalt och globalt?

Årsavgiften är 180 kronor och som stödmedlem betalar man 100 kronor per år.

Sätt in pengarna på plusgirokonto: 439 12 25-2. Glöm inte att ange namn, adress, telefonnummer och eventuell e-post adress.

Läs mer om vårt arbete på www.kvinnorforfred.se.

Adress: Hammarby allé 93, 4 tr, 120 63 Stockholm

Telefon & fax: 08-667 97 27, mobil 076-117 97 27

E-post: kff@telia.com

Stark kritik mot militära

I 60 år har militären skjutit och bombat över Vättern i närheten av Karlsborg på västra sidan. Nu vill man fyrdubbla antalet flygdagar och även låta Nato använda området för övningar. Detta har fått befolkningen i området att resa sig.

När kung Carl Gustaf i slutet av maj invigde det nya Naturum Tåkern i Östergötland var de där igen! Lokalbefolkningens protester i kommunerna runt Vättern har vuxit till en folkstorm. Inte minst visade det sig vid ett laddat stormöte i Ödeshög i mars då 600 närboende trängdes kring försvarsmaktens representanter och krävde att intrånget i deras livsmiljö skulle stoppas.

– Man kommer att flyga varannan dag under sommarhalvåret. Vi kommer att bo i en krigszon, anser Johan Elwing, samordnare för Aktion Rädda

Vättern. Han understryker hur opålitliga de officiella uppgifterna är beträffande bullret. Det hävdas att flygningen görs ute över sjön men faktum är att inflygningen mot skjutmålet måste ske i en väldig oval som gör att hela Vätterns kustområde berörs. Militären har erkänt att det handlar om höga decibeltal fast i praktiken blir de ännu högre, eftersom planen ska flyga i rote, det vill säga två och två.

Besvärande buller

Redan de pågående lågflygningarna är så störande att många

frågar sig om de kan bo kvar. På östra sidan har byggnader skadats i Borghamn och försvaret har tvingats betala ersättning. Men även långt ut över fastlandet är bullret besvärande.

– Jag bor sju kilometer ut på slätten och våra fönsterrutor skakar, berättar Hedda Jansson som förestår Ellen Keys "Strand" alldeles intill Vättern och en mil söder om Borghamn.

Ellen Key var en av förra sekelskiftets mest betydelsefulla kulturdebattörer och hon valde noggrant ut platsen för huset som hon själv i detalj utformade. Byggnaden skänktes 1914 genom en stiftelse till framtidens kvinnor. Testamentet kräver att ett visst antal stipendiater varje år ska beredas möjlighet att i lugn och ro ägna sig åt studier och meditation.

– Om en utökning av flygövningarna blir av, är jag orolig att vi inte kan erbjuda detta och att gästverksamheten kommer att upphöra, menar Hedda Jansson och fortsätter:

– Vi ser dem komma över vattnet, det är så att det skakar i vattnet. Mellan klockan halv tio och tolv igår flög de tio gånger på låg höjd. Sedan mullrade det intensivt från skjutövningen på andra sidan sjön.

Kulturens vagga

Det kommer att ses som en nationell skandal om regeringen visar sig sakna vett att skydda denna den svenska kulturens vagga. Den heliga Birgitta, en kulturpersonlighet av internationellt format, hör hit och här finns minnena från Birger Jarl och Bjälboätten. Vadstena var en betydelsefull vallfartsort under senmedeltiden och är idag en idyll med stora delar av det gamla gatumönstret bevarat. Nationalskalden Heidenstam är oupplösligt förbunden med Vättern liksom grafikern och poeten Folke Dahlberg och inte minst Ellen Key.

"Midsommardagen 1914 såg jag för första gången en flygare (Ångström) komma från skogsbygden över slätten. Först syntes han som en seglande örn, sedan – i profil – som en jättemygga

(med bromssurr). När 2014 luften är full av dylika, blir också himlen fördärvad av människan så som hon redan har fördärvat jord och vatten. Nu är det ännu vackert att se en flygande människa", skrev Key i sin stora gästbok som samtidigt fick tjäna som dagbok. Det är knappast förvånande att stiftelsen "Ellen Keys Strand" protesterar mot militärens miljöförstöring lika litet som att de många småföretagen som finns i området runt Vättern gör det.

Ren stillhet

Djupt inne i Holavedskogen sydöst om Ödeshög finns en unik anläggning i Sjögetorp vid Visjön: URNATUR. Dit letar sig företag för konferenser och enskilda kommer från hela världen för att kunna lämna stadens larm, lyssna på fågelsång och uppleva ren stillhet i naturens sköte. Ulrika Krynitz och Håkan Strotz har byggt upp en liten by med timrade hus, ett par trädhus och ett badhus. Av "Naturens Bästa" och Ekoturismföreningen utsågs de nu efter många år i branschen till "2012 års ekoturismföretag". Men plötsligt är de osäkra på om de kan fortsätta.

– Varannan vardag flyger de precis över vår by. "En plats för ro och eftertanke" är det svårt att lova vid 90 decibel, suckar Ulrika.

Stora summor investeras ur både svenska och EU-fonder i

Hedda Jansson vid Ellen Keys "Strand" för att gästverksamheten kommer

kommunerna runt Vättern som egentligen är en avfolkningsbygd. Inför framtiden ter sig turismen som den viktigaste näringen.

– Med 200 000 besökare om året har vi mer och mer blivit en "evenemangskommun". En ansevärd del av våra intäkter kommer från "Vättern runt" och Göta kanal, säger Camilla Egberth (s), kommunalråd i Motala.

– Företagen som ligger närmast vattnet är värst utsatta: fiskeri, kräftnäring och hästgårdar/ridning. Om man står inför att etablera sig här, blir bullret ett avgörande hinder, för i regel vill man ju bo på samma plats.

Vatten före vapen

Tillsammans med oppositionsrådet Åke Lust (M) har Egberth skrivit till miljöminister Lena Ek och bett henne "stoppa all

Foto: Bo Alvsberger

Ulrika Krynitz driver ekoturism och tycker att det är svårt att utlova kvalitet när flygningarna ger en ljudnivå på 90 decibel.

Foto: Bo Alvsberger

Camilla Egberth, kommunalråd i Motala

Natos övningsfält på Sardinien ska avvecklas

Europas största militära försöksområde på 28 000 km² (land- och havsareal) finns på Sardinien, Salto di Quirra. Allt sedan 1956 testas där den italienska arméns vapensystem, speciellt raketer som faller från fordon, flygplan och fartyg. Salto di Quirra är även Natos största militära utbildningsområde i Europa. Tyska bundeswehr använde området på 1980-talet.

Övriga europeiska Natopartners som Turkiet och Israel testas vapensystem där (tyska taz.die Tageszeitung 22 nov 2011).

Befolkningen har protesterat mot Salto di Quirra i årtionden. I de närbelägna byarna har cancerfallen ökat med 65 procent och människor och djur har drabbats av ovanligt många missbildningar. Statsåklagarmyndigheten har till sist agerat

och en miljörapport togs fram 2011 som visar att hela trakten är kontaminerad: mark, luft och grundvatten är fyllda med cancerframkallande ämnen samt rester av missiler, nanopartiklar av olika tungmetaller som bly, uran och kadmium bland annat.

Nu har även det italienska parlamentet tagit ett initiativ: en undersökningskommitté har

kommit fram till att ett område på tusen hektar är totalt förgiftat, otjänligt även som betesmark.

I åklagarmyndighetens skrift läser man också om misstanken mot en tysk rustningsfirma samt bundeswehr som spridit uranmantlade missiler.

– Uran har hittats till exempel i benen av ett lamm i en flock får som betade på området. Det kom fram att den centrala avfallsplatsen för hela det italienska

flygvapnet låg där, berättar åklagaren Domenico Fiordalisi.

Parlamentets undersökningskommitté har enhälligt kommit överens om att Salto di Quirra ska saneras och omvandlas till ett studiecentrum meddelar tyska taz (1 juni 2012). Samtidigt ställs kravet att ytterligare två militära övningsområden på Sardinien ska avvecklas, Capo Teulada och Capo Frasca.

Sanni Gerstenberg

flygningar över Vättern

Foto: Bo Alvberger

nd" där stipendiater ska beredas möjlighet till lugn och ro. Hon är orolig att upphöra om det blir ännu fler flygövningar.

övningsskjutning över Vättern. Vi ber dig tänka på kommande generationer och deras behov av rent vatten. Det kan inte vara rimligt att vi fullt medvetet ska fortsätta att dumpa avfall i ett av våra viktigaste vatten... Vår uppfattning är att rent vatten är viktigare än möjligheten för oss att testa vapen."

Denna enighet över blockgränsen inom kommunerna är typisk och motsvaras av ett långtgående samförstånd mellan kommunerna. Det manifesterar sig alltmer i gemensamt agerande. Redan knacker framtiden på dörren. Kommunerna i Örebro län har börjat projektera för överföring av vatten från Vättern.

Det kan därför tyckas helt obegripligt att skjutningarna får fortsätta. För snart tio år sedan konstaterade Vattenvårdsförbundet:

"Långlivade miljögifter fortsätter alltså att vara ett problem. Därför är det av stor vikt att begränsa ytterligare tillförsel av både nya och gamla miljögifter" (Rapport 74, 2003).

Vättern har fått nog och det har folket i området också. Över tio aktionsgrupper engagerar sig och kräver att militärens övningar upphör helt. Årtionden av miljöförstöring med flygplansbränsle och ammunition kan Ann-Sofie Andersson, talesperson för Breviksfalangen, inte beteckna som något annat än hänsynslöst och barbariskt.

– Utanför Brevik finns en reproduktionsplats för sik. Den anses vara så känslig att vi inte får fiska där vid vissa tider. Men för militärens skjutningar är det fritt fram. Och det är inte bara flyget som skjuter utan även P4 i Karlsborg använder Vättern som skjutfält för stridsvagnar

Magnus Ekholm (FP), vice ordförande i kommunstyrelsen i Vadstena:

"Det finns så många frågetecken så försvaret bör själva inse att Vättern inte längre passar som skjutbana för dem och deras ändamål.

Försvaret kan inte längre ha den överordnade status när olika intresseområden kolliderar som de idag har. Det är en rest från kalla krigets dagar och bör ändras för att passa in i ett modernt Sverige med framtida utmaningar.

Vi behöver inte längre vara rädda för ryssen, det är klimatet, miljön och bevarandet av det goda vattnet i Vättern som är framtidens utmaningar."

och handeldvapen. Hotet om flygplanskrascher måste vi leva med hela tiden. Redan ligger det sju flygplan på sjöns botten.

Fler blir sjuka

Frekvensen av vissa allvarliga sjukdomar är högre i området än i resten av landet. I en liten by vid flygets vändplats i närheten av Brevik har tio kvinnor dött i cancer och hjärntumörer lär vara vanligt förekommande. Ett samband med flygbränslet misstänks men myndigheterna vägrar undersöka. Man bävar inför tanken att Nato ska börja öva med vapen av utarmat uran, så kallad DU-ammunition.

Nedskräpningen av Vätterns

Illustration: Mattias Liljegren

Kritik i många olika former. Ovan en konstnärlig kommentar till krigsövningarna runt Vättern.

vatten går på tvärs mot bestämmelserna i "NATURA 2000" och "EU:s Ramdirektiv för vatten", internationella avtal som regeringen undertecknat. Ändå är avsikten att öka mängden övningar sedan man beslutat utveckla landets enda miljöprovade övningsfält i Älvdalen.

– Det är en paradox: Försvaret ska inte skydda vårt land längre utan öva för internationella insatser i länder där svår vattenbrist råder. Samtidigt förstör försvarsövningarna vår riksvattentäkt, utbrister Ann-Sofie Andersson.

Med Naturum Tåkern flyttas allmänhetens och naturvännernas uppmärksamhet österut

från Omberg vars Naturum nu är nerlagt. Enligt försvarsmakten skulle Omberg utgöra gränsen i öster för störande oljud. Det ser ut som en tanke att det officiella Sverige med kungen och landshövdingen från flygindustrins Linköping i spetsen sanktionerade reträtten från Omberg. Under det nylagda vassstaket berömdes kungen "landets vassaste Naturum" och mysfaktorn stärktes genom inskräpandet av att en särskild "sagostig" ska anläggas för Sveriges yngsta prinsessa. Hur det blir för de numera åter etablerade pilgrimsfalkarna på Omberg återstår att se.

Bo Alvberger och Inger Peterson

litärövningar har gjort mark på ardinien otjänlig även för bete.

Protest mot östtyskt övningsfält i 17 år

1952 bildades ett militärt övningsfält för sovjetarmén i Östtysklands delstat Brandenburg, av motståndarna kallat Bombodrom.

Efter murens fall övertog tyska Bundeswehr denna 144 km² stora yta, en ljunghed (Kyritz-Ruppiner Heide) som skulle användas för lågflygövningar och bombfällning, 1 700 flygtimmar om året. I 17 år kämpade den

lokala befolkningen som hade bildat initiativgruppen Freie Heide (Fria ljungheden) mot detta militära område.

Med tiden blev kampen till en symbol för den kreativa fredliga protesten. Stora protestmarscher ägde rum, speciellt på påskdagarna med deltagare från hela Tyskland som på det viset bidrog till att väcka uppmärksamhet för problematiken. Påsken 2009 var det tiotusen som protesterade, en

av Tysklands största påskmarscher någonsin. Även juridiska vägar var viktiga. Bundeswehr förlorade 27 processer mot Freie Heide.

Samtliga större partier i Brandenburg gav befolkningen sitt stöd. Inte på federal nivå, där var det särskilt Vänstern och Die Grünen som engagerade sig i motståndet.

Den 13 januari 2011 upplöstes övningsfältets militärförvaltning för gott. Området är svårt skadat

och får inte användas på obestämd tid. Gammal ammunition har kontaminerat marken. Omkring 1,5 miljoner granater, bomber och blindgångare finns kvar. En stiftelse funderar nu på om delar av Bombodromen kan omvandlas till betesmark för någon frigående bisonflock.

Sanni Gerstenberg

www.bi-freie-heide.de
http://de.wikipedia.org/wiki/Freie_Heide

Nordiska relationer runt Östersjön

Den 10-11 maj höll STETE (Finländska kommittén för europeisk säkerhet) och svenska OSSE-nätverket en konferens i Vilnius i Litauen på temat "Empowering the Nordic Baltic relations – challenges of the 21st century".

Konferensen genomfördes i samarbete med Institutionen för internationella relationer och statskunskap vid Vilnius universitet och ägde rum i deras lokaler. Det var mycket bra eftersom många studenter och lärare deltog.

Konferensen handlade om energi, säkerhet på nätet, missilförsvar, situationen i Belarus och slutligen tolerans och mediafrihet. Det var således ett späckat program som avhandlades under två dagar. Det var många kvalificerade föredragare men tyvärr för få kvinnor.

Samarbete i 20 år

Programpunkten Nordiskt-baltiskt samarbete under 20 år kom mycket att handla om energi eftersom före detta vice energiministern Romas Svedas inledde

med att redogöra för alla gas- och oljeledningarna i Östersjöområdet som berör Litauen. Det första steget mot samarbete över Östersjön togs 1992. Han konstaterade att frihandelsavtal innebär mer än handel. Det ger upphov till en ny kultur och integration. Litauen har på detta sätt förbindelser med den europeiska kontinenten samt Sverige och Finland.

Samtidigt konstaterade han att energipolitiken olyckligtvis används för geopolitiska syften utan att nämna något land. Men uppenbart avsåg han Ryssland som använder sina energitillgångar för att politiskt dominera regionen.

Mats Hellström, före detta handelsminister, erinrade om hur Östersjön under århundraden bundit länderna samman. Men under kalla kriget så fungerade havet som en del av järnridån. Han betonade att det behövs ett regionalt samarbete inte minst vad gäller miljöfrågorna. Däremot framförde han uppfattningen att Sverige inte är intresserad av några gasledningar.

Danmarks ambassadör sa att han förstod att man vill ha en gemensam marknad i

Östersjöområdet. Men han var förvånad över att ingenting sas om förnybara energikällor eller effektiviteten i energin. Han konstaterade också att tidigare var de nordiska länderna aktiva och stödde de baltiska ländernas självständighet och medlemskap i EU. Nu har dessa mål uppnåtts och då måste samarbetet förändras. Det pågår samarbeten på flera olika områden.

Romas avslutade med att säga att det nordiska samarbetet tas för givet.

Missilförsvar

Parallellt pågick två arbetsgrupper om "Cyber security" och "Current missile defense developments". Jag valde missilförsvaret.

Rolf Ekéus, ordförande för svenska OSSE-nätverket (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa), inledde med en historisk tillbakablick. Kärnvapen har använts som ett motiv för att avskräcka andra stater från att attackera landet. Missilsystemet är avsett att skydda mot kärnvapenattacker. Ekéus var dock skeptisk mot att missilförsvaret kommer att fungera då det knappast går att

Konferensen ägde rum på Vilnius universitet vilket bidrog till att många studenter och lärare deltog.

reagera så snabbt på en attack. Han ansåg också att det ligger en motsättning i att USA är emot att Iran skaffar sig kärnvapen samtidigt som man motiverar missilförsvaret med att bemöta Irans attacker med kärnvapen. Han tyckte också att Ryssland blivit isolerat – de borde vara mer aktiva i OSSE.

Martynas Zapolskis, Litauens försvarsdepartement, tyckte att det var svårt att påstå att missilförsvaret inte kommer att fungera. Ur Natos perspektiv är missilförsvaret en viktig fråga såväl politiskt som militärt. För Rumänien, som accepterat att ha delar av Natos missilförsvar installerat i sitt land betyder det mer än när de gick in i Nato. Natos missilförsvar är inte riktat

mot Ryssland utan mot Iran och Nordkorea. Samtidigt påstod han att missilförsvar handlar om balans mellan stormakter.

Vasily Krivokhizha, Institutet för USA och kanadensiska studier, började med att säga att problemet är säkerhet. Kärnvapen är en del av det problemet. Det otänkbara – kärnvapenkriget – kan komma att inträffa. Det kan leda till en enorm förstörelse. Processen med icke-spridningsavtalet (NPT) är mycket svag. Hur kan man förebygga en kärnvapenattack frågade han sig och svarade att han inte vet. Han bekymrade sig för att situationen inte är bra och att nya generationer fortsätter samma politik.

Ingela Mårtensson

Sveriges ambassadör i Litauen, Cecilia Ruthström-Ruin, i samtal med Rolf Ekéus, ordförande svenska OSSE-nätverket.

Dunja Mijatović, OSSE-representant i pressfrihetsfrågor.

FAKTA: LITAUEN

1940 ockuperades Litauen av Sovjetunionen. I samband med de politiska omvälvningarna i Östeuropa i slutet av 1980-talet uppstod rörelser för ett fritt Litauen. Den 11 mars 1990 utropade landet sin självständighet. Den förnyade självständigheten erkändes först av Island (den 4 februari 1991) och av Sovjetunionen den 6 september 1991. I mars 2004 blev Litauen medlem i Nato och den 1 maj 2004 blev Litauen medlem i EU.

Rapport från en stipendiat

Två kvinnor från Fredsam i Göteborg hade fått stipendier för att kunna delta i Stetes (Finländska kommittén för europeisk säkerhet) och svenska OSSE-nätverkets (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) konferens i Vilnius i Litauen i slutet av maj. Konferensen handlade om att stärka de nordiskt-baltiska relationerna. Vi som fått stipendium var Lisa Eriksson från FiFred (en nybildad fredsgrupp inom Feministiskt initiativ i Göteborg) och Gudrun Tiberg, Kvinnor för fred, väst.

Konferensen började med temat energi. Nästa tema jag valde handlade om missilförsvar. Med allt det skrot som flyger omkring i rymden vid det här laget måste

det vara hart närt omöjligt att hålla koll på alla olika föremål som cirklar runt jorden. Jag tyckte mig höra lite medhåll från Rolf Ekéus, ordförande för svenska OSSE-nätverket, som var en av huvudtalarna under det här passet, i den frågan.

Fortsatt fokus riktades mot Belarus. Intressant för mig som aktivist och journalist. Från Belarus hade den politiska aktivisten och journalisten Olga Karatch tagit sig till Vilnius. Hon är medlem av The united civil party of Belarus (Belarus enade folkparti) och har fått pris som årets aktivist för mänskliga rättigheter och för sitt civilkurage. Olga har varit med och byggt upp det Internationella

centret för initiativ som tas av det belarussiska folket. Hon fick stöd i sina påståenden om att makten i Belarus hela tiden ändrar sitt agerande för att det inte ska bli så uppenbart vad den håller på med.

Upp mot 60 procent av befolkningen i Belarus hatar både president Aleksandr Grigorjevitj Lukasjenko och oppositionen. Kontakterna mellan Belarus och omvärlden är minimala men jag har möjlighet att kontakta Olga, vilket känns som en ynnest. Det viktigaste som kan ske i Belarus just nu är skapandet av politiska institutioner. Vilken roll kan vi i Kvinnor för fred spela?

Dunja Mijatović är OSSE:s representant i frågor om pressfrihet. Hon berättade om arbetet för att få de 95 fängslade journalisterna i Turkiet frisläppta. Av dem är 40 kvinnor. Dunja arbetar i 56 olika stater men inte i Sverige. Hon kan alltså inte stötta Martin Schibbye och Johan Persson annat än indirekt.

Anhelita Kamenska basar för det lettiska centret för mänskliga rättigheter som arbetar med frågor om tolerans. Oerhört viktigt i Lettland där det lever 13 000 barn under 18 år som inte har något medborgarskap eftersom de fötts av ryska föräldrar i Lettland. Det finns ytterligare 4 000 unga över 18 år utan medborgarskap.

Tre andra journalister, Erkki Bahovski från Estland, estniska utrikespolitiska institutet, Dainius Radzevičius, från Litauen, ordförande för journalistfacket där och Jarmo Koponen, från Finland, som arbetat i Ryssland och som pressråd vid finska ambassaden i Moskva, gav sin syn på pressfrihet i Baltikum.

Svenska ambassaden hade ordnat mottagning för oss alla i sitt nyrenoverade hus i gamla staden. Ambassadör Cecilia Ruthström-Ruin var med rätta stolt över residenset. Samtidigt firade Institutionen för nordiska språk vid Vilnius universitet, bil-

dat 1579, 20-årsjubileum. Det framgångsrika arbetet uppmärksammades med en jubileumsföreläsning om Carl Michael Bellman. Martin Bagge, tidigare ordförande för Visans vänner i Sverige, gjorde en bejublad Bellmanföreläsning. Studenterna vid institutionen sjöng, på danska, norska och svenska, till Martins gitarrspel.

I Vilnius finns ett skrämmande museum över ryska KGB:s (Kommittén för statssäkerhet) verksamhet. I källaren finns fängelset med de mest vidriga celler. Några med vadderade väggar, andra med kallt vatten att stå i för de fängslade i väntan på förhör.

Som stipendiat känner jag mig lycklig över att den kommande bok- och biblioteksmässan i Göteborg kommer att ha Norden som tema. Där kan vi alla mötas på det internationella torget och tala med varandra om ondska och godhet, fred och säkerhet.

Gudrun Tiberg

I ett samarbete med Miljömagasinet ger Kvinnor för fred denna vecka ut sin medlemstidning. Den kommer ut fyra gånger om året. Ansvarig utgivare är Eva Wilks